

366

NOVEMBRE
2015

EL 42.7: COBERTURA EUROPEA PER A LA DEFENSA FRANCESA

Pol Morillas, Investigador Principal per a Europa, CIDOB

França ha fet un pas endavant cap a l'uropeitzaci3 de l'atemptat de Par3 del 13 -N, despr3s de declarar-se "en guerra" contra l'Estat Isl3mic. Invocant la Cl3usula de Defensa M3tua (recollida a l'article 42.7 del Tractat de la Uni3 Europea), Par3 va mostrar la seva voluntat de traslladar a la resta de les 27 capitals europees la corresponsabilitat en la resposta als atemptats. Davant l'Assemblea francesa, el President Fran3ois Hollande es va referir a l'activaci3 d'aquesta cl3usula per primera vegada, fent una crida a la salvaguarda dels valors europeus, la solidaritat entre les nacions de la Uni3 i la necessitat d'una resposta forta i conjunta. Va arribar a afirmar que "el pacte de seguretat 3s m3s important que el d'estabilitat". I els seus socis van respondre amb un acord un3nime en el marc d'una reuni3 dels 28 Ministres de Defensa.

L'article 42.7 estableix que si un Estat Membre 3s v3ctima de l'agressi3 armada en el seu territori, la resta d'Estats tenen l'obligaci3 d'ajudar i assistir a trav3s de tots els mitjans al seu abast, sense perjudici del que els Estats contemplin en mat3ria de seguretat nacional ni en contra del seus compromisos amb l'OTAN. 3s un pas endavant introdu3t pel Tractat de Lisboa en mat3ria de defensa m3tua i es troba ubicat al cap3tol relatiu a la Pol3tica Comuna de Seguretat i Defensa. Es regeix, per tant, per la l3gica que impera en mat3ria de pol3tica exterior i defensa: l'intergovernamentalisme i la unanimitat com a mecanisme de presa de decisions.

A m3s, el 42.7 es va redactar a imatge i semblan3a de l'article 5 de la Carta de l'OTAN, conegut com la cl3usula de defensa col·lectiva i 3s l'hereu d'una provisi3 similar de l'extingida Uni3 Europea Occidental. Per3, significa aix3 que, invocant-ho, Europa avança cap a una pol3tica de defensa menys nacional i m3s europeitzada? Es traduir3 el 42.7 en una corresponsabilitat dels europeus a l'hora de lluitar contra l'Estat Isl3mic dins i fora de les seves fronteres?

Anem per parts. Hollande va preferir referir-se al 42.7 i no a l'article 222 del Tractat de Funcionament de la UE, que estableix la denominada cl3usula de solidaritat. Aquest article est3 especialment dissenyat perqu3 les institucions de la UE i els Estats Membres actu3n conjuntament en cas d'atac terrorista, de desastre natural o produ3t per l'acci3 humana. Semblaria, d'entrada, m3s adequat per donar resposta al 13 -N.

No obstant això, el 222 transfereix moltes més competències a la Unió en el seu conjunt. Les institucions europees són les responsables de mobilitzar tots els instruments al seu abast, inclosos els militars (en mans dels Estats), per donar resposta a aquest atac. Del 222 es deriven també provisions legals en cas d'incompliment i obliga a actuar a la Unió en el seu conjunt i no només a aquells Estats que així ho desitgin. En altres paraules, és un article que promou l'actuació comuna en matèria de seguretat i defensa i no es regeix per l'intergovernamentalisme escollit per Hollande.

Sota el 42.7, en canvi, els Estats de la UE no tenen l'obligació d'actuar conjuntament ni de recolzar la política exterior francesa en matèria de lluita contra el terrorisme. Els governs d'Espanya o Alemanya ja s'han mostrat poc inclinats a participar en els bombardejos contra l'Estat Islàmic, els primers conscients de la llarga ombra dels atemptats de l'11 - M i els segons, en consonància amb la tradicional reticència a una política exterior intervencionista. Altres estats, en particular els més atlantistes, no trigaran a recordar que la defensa col·lectiva es troba millor garantida sota el paraigua de l'OTAN, cosa que París sempre ha observat amb cautela. Per tant, més que una resposta comuna cap a Síria, la invocació del 42.7 es traduirà en acords bilaterals amb els països més propers a l'intervencionisme francès i la lluita contra l'Estat Islàmic, com ara el Regne Unit.

Mostra de la dificultat de traduir la solidaritat entre europeus en mesures concretes van ser les paraules de l'Alta Representant en una compareixença conjunta amb el Ministre de Defensa francès. Després de constatar l'alt valor simbòlic i polític de l'acord sobre el 42.7, Federica Mogherini va recordar que d'això no se'n desprèn un compromís específic de la Unió ni dels seus Estats Membres. Les diferents capitals decidiran si el seu compromís passa per la cooperació en matèria d'intel·ligència, assistència tècnica o logística o, si així ho desitgen, per accions militars a l'exterior.

Darrerament, cada crisi ha suscitat l'esperança (il·lusa) que la seva gestió passaria per majors quotes d'integració europea. La crisi de Grècia va il·luminar propostes per a aprofundir en la unió fiscal i la democratització del govern de l'Eurozona, però fins avui tota política s'ha restringit a majors dosis d'austeritat a l'alemanya. La crisi dels refugiats podria haver-se traduït en una política d'asil comuna, però molts estats europeus segueixen sent desfavorables a acceptar les quotes de reubicació de refugiats proposades per la Comissió. Després dels atemptats de París, i malgrat l'activació de l'article 42.7, la defensa comuna encara haurà d'esperar.